

13
I. N. 7.
DISSERTATIO PHILOSOPHICA
DE

U S U
MUSICES
MORALI,

QUAM,

Conf. Ampl. Facult. Phil. in Reg. ad Auram Academia

Sub Praesidio

MAG. JOHANNIS
BILMARK,

HISTOR. & PHIL. PRACT. PROF. REG. & ORD.

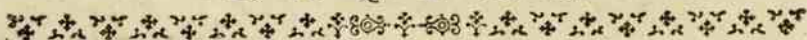
Publicae bonorum censurae submittit

JOHANNES HENR. MECHELIN,

WIBURGENSIS.

Die XIV. DECEMB. Anni MDCCLXIII.

L. H. Q. A. M. C.

A B O Æ,

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

Admodum Reverendo atque Præclarissimo

Dn. Mag. ABRAHAMO POPPIO,

Ecclesiæ, quæ Deo in Jorais congregatur, Pastori & Præposito meritissimo.

Plurimum Reverendo atque Præclarissimo

Dn. Mag. HENRICO POPPIO,

Ecclesiæ, quæ Deo in Jockas co. igitur, Pastori vigilantissimo.

Plurimum Reverendo atque Clarissimo

Dn. LAURENTIO POPPIO,

Concionatori Castrensi Legionis Savoiæxiensis laudatissimo.

AVUNCULIS CARISSIMIS.

Quemadmodum ingrato nullum gravius pondus gerit telus; ita ingenuus quisque nihil magis desiderat, quam ut benefactoribus suis quavis data occasione gratum probet animum. Is ego sum, Avunculi Carissimi, qui a Vobis plurimis ornatus sum beneficiis; gratias Vobis agere hæcenus, ut volui, non potui, referre vero ne in posterum quidem mihi licebit. Ne tamen officio meo prorsus defuisse videar, in pignus observantiæ certissimum prima hæcce studiorum meorum germina, quantumvis immatura, Vobis, Avunculi Honoratissimi, cernuus offero. Quæ si placida excipiat frontē, habebō, de quo in sinu impense mihi gratuler, spem fovens certissimam, Vos quoque favorem Vestrum perennaturum jussuros. De cetero ut omnia ex votis Vobis succedant, ex intimo pectore voveo, permanfurus

AVUNCULORUM CARISSIMORUM

cultor humillimus

JOH. HENR. MECHELIN.

Commissions-Landtmätaren,

Ådel. Och. Högaktad.

Herr. ERIC. JOH. HAMMARIN.

MIN. GUNSTIGE. SVÅGER.

Beständig. Ömhet. För. Min. Välfärd.
Samt.

Oförmodadt. Antal. Af. Stora. Vålgärningar.

Hafva. Redan. I. Mitt. Sinne,

Gjordt. Eder,

Min. Gunstige. Svåger.

Berättigad.

Til. All. Högaktning. Och. Tacksamhet.

J. Ägen. Dem. Bägge.

Uti. Högre. Grad.

Än. J. Kunnen. Asmäta.

Och. Jag. Förmår. Beskrifva.

Til. Et. Litet. Vedermäle. Häraf.

Upoffras. Eder. Närvarande. Snilleprof.

Frukten. Af. Eder. Godhet.

Och. Förfärlingen. Af. Mina. Academiska. Arbeten.

Gåfvans. Ringhet. Förbättras.

Genom. Gifvarens. Vålmening.

Som.

Under. Tilönskan. Af. All. Sällhet.

Med. Upriktigaste. Vänskap. Förblifver,

MIN. GUNSTIGE. SVÅGERS,

Edmjuke. Tjenare.

JOH. HENR. MECHELIN.

Perquam Reverendo atque Doctissimo
Dn. JOHANNI MECHELIN,

Sacellano in jocos meritisimo,

PARENTI INDULGENTISSIMO.

Fruor equidem opportuna satis & diu experita occasione, qua innumera Tua, Parens Optime, in me beneficia celebrare mihi liceat; verum tantus eorum est numerus, tantaque præstantia, ut muneri suo rite vacare tenuis, qualis mea est, Minerva minime valeat. Ego certe si id præsumerem, Tua in me merita jejuna dicendi ratione obscurarem magis, quam illustrarem. Pauca tamen dicam, ne malefano silentio degener atque ingratus judicer filius. Tibi igitur, Mi Pater, non solum acceptum refero, quod vivam, sed etiam Tuis curis atq; Tuæ institutioni debeo, quos in litteris & scientiis fecerim progressus. Tu quoque, pro ea, qua me tenere amplecteris, benevolentia, nullis pepercisti sumtibus, ut asperam sapientiæ viam planam mihi redderes atque facilem. Quod vero pro tot tantisque beneficiis rependam, cum nihil habeam, studiorum meorum primitias, exiguas illas quidem & immaturas, in pignus nunquam intermorituræ pietatis, Tibi jam offero, quas ut benigna excipias fronte, enixe oro atque contendo. Mihi præterea nihil prius erit, antiquius nihil, quam Supremum Numen calidissimis fatigare precibus, velit vergentem Tuam, Parens Indulgentissime, senectutem benigne suffulcire, Teque sospitem atque incolumem quam diutissime nobis conservare! Ero, dum vixero

PARENTIS INDULGENTISSIMI

filius obedientissimus

JOH. HENR. MECHELIN.

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo. HORATIUS.*

§. I.

Hospitatur anima nostra, Princeps illa microcosmi, in corpore humano, tanquam in apparatusissimo quodam palatio, atque ex solii fastigio res quasvis obvias contemplatur, nec non omnes, ad se venientes, ministerio satellitum atriensium, sensuum puta, facilis admittit, sive voluptatem ipsi pariant, sive, quod interdum contingit, tædium illi adferant. Quamvis vero singulorum hospitem præsentia anima nostra commoveatur, ceteris tamen magis ipsam adficere solent, qui per oculos atque aures intromittuntur. Illi forma sua atque coloribus vel placent nobis vel etiam displicent; hi autem gestibus, ut ita dicam, partim tripudiantibus, partim vero placidis & tantum non languidis Principis hujus gratiam sibi

con-

conciliare operose nituntur. Ne autem prolixiori verborum ambage lectores nostros teneamus suspensos, statim est indicandum, quod per advenas, ultimo loco nominatos, Tonos intelligamus; qui, ut observationes docent, oriuntur, quoties corpora, elatere prædita, in libero aëre percutiuntur, ut motus particularum (a) corporis percussi & oscillantis certos tremores moleculis aëreis imprimat, quæ confestim inter se officiose quasi amulantur; ut easdem mutationes per aures ad animam deferant, atque sensationes quasdam in nobis excitent, quæ nullo alio modo magis, quam continua sua varietate animæ nostræ sese commendant. Scilicet ea est mentis nostræ indoles, ut eximiam habitura delectationem, perceptiones desideret & simplices, quippe quæ nullas ipsi creant molestias, & simul diversas, siquidem quæ eodem diu modo ipsam adficiunt, fastidium tandem pariunt. Utraque ratione nos delectat gratissima Musica, disciplina illa, quæ in sonis apte excitandis & rite temperandis occupata est (b). Hujus vim in movendis hominum

---

(a) Oritur sonus non tam ex oscillationibus illis majoribus, quæ in corporibus sonoris facile distingui possunt, quam potius ex motu quodam tremulo particularum minimarum, ceu pridem observavit Cél. CARRE vid. *L' Histoire de l'Académie Roy. des Sciences pour l'année 1704.* p. m. 109. (b) Musica laxa adeo pomceria quidam veterum statuerunt, ut omnium rerum harmoniam seu rationem suo comprehenderet ambitu. Hinc Pythagoræ, qui ad rationes harmonicas omnia exigebant docuerunt, quod Musicâ

num animis plane insignem cum perpenderent veteres, quibus arcana sua nondum detexerat natura, in animum facile induxerunt suum, tanti moliminis opus non inchoari, nedum perfici posse, nisi beneficæ quædam Divæ genus humanum præstantem adeo artem docuissent(c). Licet autem in hanc ire sententiam nemo sobrius queat; juvat tamen paucis ostendere, quantum ad mores formandos Musica conducat. A Te vero, C. L. enixe petimus, ut siquidem dissona quædam in opella nostra animadvertas, hos industriæ defectus pro ea, qua esse soles, humanitate mitiori perstringas censura. Nunquam enim nobis fistula fuit, septem disparibus cicutis compacta; quare in pretio semper posuimus, si agresti calamo artis hujus peritos Magistros longe imitaremur.

§. II.

Originem vocum indagaturis tot plerumque sententiarum divortia occurrunt, atque diversas adeo conjecturas ipsi animadvertunt, ut incerti non raro hæreant, quænam opinio alteri sit præferenda. Idem etiam nobis, natales voces musices investigaturis, jam contingit. Musicam derivari a MUSIS, illis artium, ut veteres sunt fabulati, inventricibus, omnium ferme Lexicographorum, quin & Criticorum exigit consensus; quemadmodum

A 2

dum

---

consensus rerum & universi Aristocratia contineantur, vid. STANLEJI *Hystor. Philosoph.* p. m. 731. (c) Vid. *Epigram. ALLSONII Eidyll.* 20.

dum id post alios multos SUIDAS, PEROTTUS, Job. Pierius VALERIANUS, & quot non alii, pro evicto habent. Nostra vero sententia vocabulum Musices commodè magis deduci potest ab Hebræa voce מוֹסֵר vel מוֹסֵר, quæ disciplinam quamlibet & doctrinam, inprimis autem Ethicam, quæ de moribus agit, denotat (a). Quod Græcorum quoque & Latinorum Auctorum usus confirmat, qui musarum vocabulo quamlibet earum artium ac disciplinarum, ex quibus celebratissima illa veteribus ἐκκλησιαστικὴ παιδεία absolvebatur, designarunt (b). Quibus accedit, quod nomini haud incepte respondeat omen, ceu paulo post pluribus erimus ostensuri.

§. III.

Definivimus antea Musicam, ut ab aliis disciplinis haud difficulter distingvi possit; attamen ut indoles atque natura ejusdem plenius cognoscatur, requiritur, ut illius nunc tradamus descriptionem.

Ar-

(a) Confr. Dan. HEINSIUM in *Exercitationibus suis ad Nonnum*, quas Aristarchum Sacrum inscripsit. (b) Hinc Aristophanis Scholiastes ad versum quendam in Equitum Comœdia: ὅτι μουσικὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν φησὶ, i. e. Quod Musicen dicit orbem disciplinarum. Sic FANNIUS, Poëta vetus, carmine, quod de ponderibus nobis reliquit, *Musam Mechanicam* dixit, & alibi, quum de Arithmetica intelligeret, cecinit:

Ut docuit tenui scribens in pulvere Musa.

Adde, si placet, Aug. BUCHNERUM in *Oration. Academ. Vol. II, Orat. II. de imaginibus*, p. m. 101.

Arduum maxime est, quod sic molimur opus, & facilius forte foret, singulas figuras, quas æstuans adsumit Euripus, delineare, quam diversos admodum habitus & varias sensationes, quas toni animæ nostræ insinuant, rite proponere; præsertim cum eadem, qua oriuntur, levitate dispareant, & intra tempusculum unius M^u plura millia oscillationum soniferarum, quæ tamen omnes pro eâ, qua aures nostræ laborant hebetudine, plene discerni nequeunt, membranam tympani auricularis seorsim commoveant. Has vero singulas mutationes cum rite exponere exigua, qualis nostra est, industria non valeat, theatrum tamen admirabilium sonorum per transfennam quasi lustrabimus. Faveas igitur, Lector, animo & ore. Expetit namque hoc sibi silentium gratissima musica. Heus itaque, O! Bone, quatuor modo voces audiuntur, & una tamen loquitur; quatuor modo loquuntur, & una solum auditur: quatuor canunt, & tamen concinnunt. Dic, quæso sodes, quale hoc artis mysterium; si quatuor voces canunt, unde idem concinnunt. Si porro idem est concentus, unde idem gravis & levis, depressus & subtilis, acutus & obtusus? Unde idem attollitur atque deprimitur, modo assurgit, modo rursus descendit, emergit ab imo atque declinat a summo? Hæc scilicet, quæ adeo paradoxa censentur, præstat Musica, contrariorum vocum concordia, dissidentium tonorum amicitia, gravium & levium sœvis societas, plurium unitas, omnium harmonia. Quatuor sunt so-

ni, dum a corpore sonoro quasi ejaculantur, quatuor dum aërem commovent, quatuor adhuc dum atria subeunt auricularia; mox autem sese amplectuntur, in unum coeunt, atque in unam coalescunt vocem. Ingeniosa admodum hæc est pugna; in qua si hostes spectes divisos, nihil infensius, si conjunctos, nihil amicius. Infensi autem hostes in initio pugnae vires suas pugnando ita attemperant, ut nullus occumbat, nedum intereat; miscentur, nec confunduntur, unus atque plures, amici & contrarii. Immo ideirco unus ex pluribus nascitur quia plures pugnavent; idcirco consentiunt, quia modo dissenserant, pax ex pugna, ex lite concordia, ex pluribus unitas, atque ex omnibus mirabilis exsurgit Musica. Miraris factum, finem forte quaeris? Hic autem non alius est, ut paucis multa complectar, quam ut res communicandæ firmate gratiori quasi circumducantur & vestiantur, ut in auditorum auribus cordibusque expressior & emphatica magis earum oriatur acceptatio. Quod quidem eo usque valere fida docet experientia, ut, qui teretibus pollet auribus Musicesque peritus est, sententiam suam adcurate satis ferre possit de eo, quid soni mirifice subacti circa rem designatam & variis modis distinctam evolvere atque explicare poterint. Quid? Quod non solum cogitata quædam atque desideria aliis per tonos aperire valeant, qui fidibus scienter canere didicerunt, sed sicut affectuum nostrorum quidam vehementes sunt, alii vero languidi, hos tam diversos habitus apte adeo

adeo mentitur Musica, ut eodem quoque affectus in auditoribus non raro excitet.

§. IV.

Cum veteres perpenderent, quod Musicæ, pro diversa hujus ratione, diversa quoque vis esset; varias ejusdem species constituerunt, quarum quælibet hominis animum diverso afficere modo censebatur. Sic modus DORIUS ex illorum opinione multum contulit ad gravitatem, modestiam & pudicitiam servandam(a). PHRYGIUS homines ad pugnam excitabat, atque ita illos commovebat, ut imminetia obliviscerentur pericula. ÆOLIUS vero turbines animi dissipare atque gratam impertire tranquillitatem credebatur; a quo parum, ut videtur, discrepabat LYDIUS, qui curas minuebat & svari oblectatione mentem adficiebat(b).

§. V.

Cum egregia multa in Ethica proponuntur, tum late admodum ea patere censenda sunt, quæ de

---

(a) Quocirca memoriæ produnt scriptores, quod AGAMEMNON, ad bellum Trojanum profecturus, Musicum quendam Dorium domi reliquerit, scilicet ut gravi sua severaque Musica uxorem *Clytemnestram* in pudicitia conservaret. Neque illa ab *Ægystho*, priusquam sublatus erat Musicus, vitiari potuit. Sequentibus seculis minus consultum visum fuit, salaci mulieri talem castimonie custodem relinquere; facile enim Musicus *Ægysthum* induere posset.
(b) Vid. CASSIODOR, *Variar. Libr. II. Epistol. 49.*

de affectibus præcipiuntur. Sunt autem adfectus commotiones voluntatis, vel appetitus & aversiones, ex repræsentatione boni aut mali ortæ, atq; cum motu sanguinis & floris nervosi extraordinario conjunctæ. In his autem varios distinguimus gradus, quos *propensionem, consensum & impetum* quidam non male constituunt. Sicut autem diversi in aliis aliisque hominibus dominantur adfectus; ita moralitatem eorum exposituri Eruditi, in diversas plane sententias abeunt. Neminem, nisi idem in Historia Literaria admodum hospes fuerit, fugit, quod Stoici adfectus omnes penitus extirpandos censuerint, hominem ἀπειθήν ad DEI imaginem proxime accessurum, pertinaciter urgentes. Sicut vero his libenter damus, quod affectus diversis plane modis sese exferant, quamobrem etiam quosdam benignos alios vero malos nuncuparunt Philosophi; ita quoque concedendum, quod cum adfectus vel appetitum boni vel mali fugam in nobis excitent, in se considerati, pravi omnino non sint. Esto, quod post corruptam mortalium conditionem adfectus ingentem subierint mutationem, atque rigidi adeo evaserint, ut præceptis rationis non semper pareant, sed eadem contumaciter nonnunquam rejiciant; tanta tamen eorum non est pervicacia, ut, si principiis modo resistamus, ad officium reduci nequeant, quin potius nostris egregie inserviant commodis, nec non ad virtutes partim nos deducant, partim quoque eximium hisce non raro addant fulgorem (a).

Car-

(a) Bene igitur LACTANTIUS *Divinar. Instituti. Libr.*

Carlo igitur Ethicæ in eo etiam vertitur, ut quosdam horum opportune excitemus, eisdemque magis, quam ampullis verborum, erectam atque ingenuam animæ nostræ indolem aliis simpliciter monstremus; quosdam autem, impotentiae humanæ indices, ita subigamus, ut, quæ nos maxime decet, constantiam semper conservemus. Uni alterive virtuti, quæ modo dicta sunt, applicemus, ut sic constet, quantum pretium affectibus nostris in moralibus sit statuendum. Qui pietatem profitentur, ad solum Majestatis Divinæ eadem ratione singuli non accedunt. Alii enim, quamvis sedulas ad DEUM fundant preces, atque illum secundum rigidæ disciplinæ regulas externe colant, nullas tamen in visceribus suis sentiunt commotiones, nec precibus levantur aut corroborantur. Alii autem sive veniam commissorum peccatorum precaturi, sive pro acceptis beneficiis gratias acturi, in Divinos quasi amplexus venerabundi sese conjiciunt, quæque nec animus eorum capere, nec lingua satis eloqui potest, desideria, tumida cordis penetrantia abunde indicant, ex lumine Majestatis Divinæ scintillulas attrahentia & colligentia, quibus mens eorum ita collustratur, ut nutum benignissimi Numi-

B

mi-

VI. Cap. V. Adfectus sunt velut ubertas naturalis animorum, ad quam cum verus cultor accesserit, statim, cedentibus vitiis, fruges virtutis oriuntur. DEUS itaque cum hominem primum fingeret, mirabili providentia ingeneravit ei prius istas commotiones, ut capere posset virtutem. Hactenus Christianus ille Cicero. Quocirca adfectus ab antiquis Philosophis dicti sunt ardores animorum cotesque virtutum.

minis, priusquam placide acquiescat, coram veluti conspiciat. Quod hæc DEUM colendi ratio sit illa longe præstantior, dubitaturum speramus neminem, & tamen differentia pæne omnis a sobrio affectuum usu est derivanda. Si porro beneficium in quempiam conferamus, atque simul & os & oculi & integra facies eximia micent facilitate, nec non homagium, quod virtuti pressæ debemus, clare indicent, gestibus his & tenui stipendio magis, quam lautiori ab alio machinaliter concessio, se adjutum censebit fortuna offensus. Ex quibus igitur liquido patet, quod qui decantatissimam illam *aria* in scenam iterum produceret, id ageret, ut ipsi naturæ vim inferret, stimulosque omnes præclararum actionum penitus sufflaminaret atque tolleretur.

§. VI.

Cum igitur adfectuum nostrorum in se consideratorum atque rationis imperio, ceu par est, subsectorum, tam eximia sit præstantia, disciplina quælibet, quæ alios excitandi alios autem regendi modum ostendit, instar beneficæ magistræ est habenda. Hunc sibi finem inprimis propositum habet Ethica, ut indicavimus, atque ita homines ad virtutis & notitiam & sensum perducit. Compertum autem fuit, quod almæ huic disciplinæ adjutrices quasi manus subinde præbuerit Musica; quippe quæ modo torporem excutit, vigoremque animo reddit, modo rursus æstuantes nimium commotiones comprimit, nec la-

tius eas evagari sinit, quam ipsa permittat ratio. Ponamus enim animum curis dejectum, torpidum & tantum non languidum esse, superveniatque Musicus, qui fidibus scienter canat, jamque argutos eliciat sonos, parum equidem illis initio commovebimur, sed brevis mora est, cum ejaculati toni aures vellicare incipiunt, nec nobis amplius temperare possumus, quin ad sonos, qui blande & multis modis nos adficiunt, magis magisque attendamus; quo facto, Musica partem quandam curarum, quibus distinemur, ad se velut trahit; unde liberius spirare incipimus, membra corporis mensuram tonorum (tacten) apte imitantur, quo motu sanguinis circulatio promovetur, unde porro tristes explicantur rugæ, ægritudo dissipatur, atque ingenua succedit alacritas (a). Ponamus rursus, adfectus esse exæstuant, adeo ut, quibus obsequii gloria relicta est, frena mordere incipiant, atque in hoc turbine Musica loquatur, suavissimus profecto ejus sonus ita animum sensim adficiet, ut causas vehementiæ deinde obli-

B 2

vi-

(a) Quare CICERO *Libr. II. de Legibus*: Adsentior Platoni, nihil tam facile in animos teneros atque molles influere, quam varios canendi sonos. Quorum vix dici potest, quanta sit vis in utramque partem. Namque & incitat languentes & languescit excitatos & tum remittit animos, tum contrahit &c. Cui accedit Hieronym. *PHALETUS* *Sanonensis*:

Musica subleat animas, ægrumque dolorem

Sola levat, merito Divumque hominumque voluptas,

Qua sine nil jucundum animis, nec amabile quidquam.

viscamur & cogitationes, prioribus oppositas, sed in quibus delicias nostras ponimus, jam concipiamus. Atque hoc modo fluctus subsidunt & jucunda rursus agimus halcyonia. Paucis: Musica animos hominum mire demulcet, atque tonos aut congregando aut dissipando aut compescendo aut erogando efficit, ut ineffabili ferme modo occupemur, super grata conspiremus, adversus nociva & vitiosa robaremur, nec non ad id, quod honestum, quod liberale, quod utile & jucundum sit, valde excitemur. Sicut autem non quivis fidicen est Orpheus; ita nec quilibet concentus eximios hos effectus producere valet; quo tamen ipso de præstantia exquisitæ Musicæ nihil plane decedit.

§. VII.

Docet porro experientia, quod Musica varias mitiget molestias, quæ laboribus præsertim durioribus adhærent. Quoties enim talia tractantur negotia, quæ strepentibus atque crepantibus peraguntur instrumentis, toties mirum in modum facilitari solent molestiæ, si ille ipse strepitus atque crepitus ad certum exigatur numerum. Sic fabri, dura cudentes ferra, minorem sentiunt laborem, si ita incudem feriant, ut mallei majores atque minores concentum quendam harmonicum efficiant. Pari modo qui vel remigiis agendis vel tribulis vibrandis incumbunt, multo leviores experiuntur molestias, si idem observent artificium. Nihil vero plus confert ad minuendas omnis generis molestias, quam can-

cantus, quare eum omni laborum generi adhibere solent homines (a).

§. VIII.

Quantum Supremo rerum omnium Moderatori animum gratissimum probaturi per idoneos adjuvemur affectus, antea monuimus, quare cum Musica ad hos excitandos haud parum conferat, manifesto sequitur, quod hæc in exercitio pietatis magno nobis sit adminiculo (*). Meliora tamen facimus, quam ut positivum pietatis affectum & aptitudinem DEUM rite colendi a Musica derive- mus; probe gnari facultatem istam a sublimiori causa esse deducendam. Promovet tamen Musica devotas cogitationes, quatenus earum impedimenta removet. Hæc vero duo sunt torpor nimius & fervor nimius, quorum illum incitando extimulat, hunc refutando torpescit, donec animus in aptum devenit statum, quo & lux veritatis facilius in fundum ejus illabi queat & fax veritatis felicius accendi. Plura de usu Musices in sacris afferre non possumus, ne falcem in alienam mittamus messem.

§. IX.

Hoc autem loco non est prætereundum, quod Musicæ tantum pretium veteres statuerint Philosophi, ut non solum inter artes liberales ipsam re-

B 3

tule-

(a) Quare OVIDIUS *Trist. Libr. IV. El. 1.*

*Hos est, cur canter vinctus quoque compede fessor,
Indocili numero cum grave molles opus.*

(*) Vid. B. CHRYSOSTOMUM in *Psalms, XLII.*

tulerint, sed & instar disciplinæ præparatoriæ, qua ferocitas naturalis mitigari posset, illam habuerint. Quare PYTHAGORAS, cum elegantiam macrocosmi numeris quibusdam harmonicis constare experientia se comperiisse crederet, inde collegit, motus & actiones microcosmi ad Musices tenorem esse dirigendas. Discipulos igitur, rudes admodum ad se venientes instituturus, a Musica docendi initium fecit, cantusque & Rhythmos, quibus mores & affectus emendarentur, atque harmoniæ facultatum animæ ad ordinem primigenium, ut loqui sivevit, revocarentur, excogitavit. Immo ipsos, meditationibus diurnis fessos, cum lectum peterent, Musica recreavit, eosdemque mane surgentes cum attentiores in præceptis suis percipiendis tum alacriores ad pensa sua rite absolvenda sivevavi excitabat Musica(a). Denique cum Veterum facta sit mentio, non omnino reticendum, quod tibiæ usum plerumque rejecerint; propterea quod ad mores formandos minus pertineret, sed animum potius ad iram accenderet. Quocirca etiam fabulati sunt, Minervam tibiæ rejecisse, tum quod os deformarent, tum quod earum usus ad intelligentiam & mentem nihil conferret(b). Recte ne an secus judi-

(a) Vid. JAMBlichum in vitæ PYTHAGORÆ Cap. X. cit. a STANLEJO p. m. 737; nec non QUINTILIAN. in Instit. Orat. IX. 4. p. 556. (b) Vid. PFEIFFERI Antiquit. Græc. p. m. 438, & LAMBECIUM in Prodro. Hister. Liter. p. m. 209.

judicaverint veteres, aliis, qui artis hujus me peritiores sunt, discutiendum relinquo.

§. X.

Ne quis autem sibi persuadeat, speciosas magis quam solidas esse rationes, quas pro vindicando Musices usu Morali hactenus attulimus, juvat ex Historia paucis ostendere, quantum Musica ad morum qualitatem conducatur. Inter antiquissima autem exempla, quæ proponunt annales, illud est habendum, quod de SAULO legimus. Cum enim Princeps hic præcepta Divina sapius violasset, hac multatus est pœna, ut malus ipsum vexaverit genius, atque vehementi ægritudine pane fuerit confectus. Malo huic medelam quandam allaturi amici ejus, nullam Musica convenientiorem invenerunt. Nec spes ipsos fefellit; siquidem David savi modulamine curarum & dolorum molem, qua premebatur Saulus, ita levavit, ut tam ad se, quam ad meliorem frugem plerumque rediret (a). Pari modo ACHILLES, fortissimus ille, sed simul ferventissimus Græciæ Princeps, animi iracundiam, qua sæpe excanduit, temperaturus, sola se harmonia compescuisse legitur (b). Similiter de CLINIA Pythagoræo, moribus vitæque ab aliis diverso, referunt Scriptores (c), quod si contingeret, eum

(a) Vid. 1 Sam. XVI: 23. Monet igitur CELSUS Libr. III. Cap. 18. Symphonias ad insaniam levandam & discutiendas tristes cogitationes plurimum prodesse. (b) Vid. TEXTORIS *Theatrum Phil.* p. m. 408. (c) Vid. ALIANI *Var. Hist.* Libr. XIV. Cap. 23.

cum ira commoveri, fidibus cecinerit, antequam totus eo adfectu corripereetur. Cumque quare id faceret? interrogabatur, respondit, se ita mitescere. Quomodo Taurominitanus quidam juvenis Phrygio modulamine vehementer exarserit, & quomodo alius concentus nimium ardorem ejus restinxerit, notissima est fabula (d). Testantur insuper monumenta, quod certo Musices genere quidam ita exasperati fuerint, ut Circæis velut poculis turbidi omnem ferme exuerint rationem. Sic ALEXANDRUM, quem eventum suorum grandia Magnum reliquerunt nobis, nec non Daniæ Regem ERICUM, cui animi facilitas & imperii felicitas Boni (EYEGOD) cognomen pepererunt, testudinum suarum concitato sono ita efferarunt Musici, ut furibundi quosdam familiaritate secum conjunctos immaniter obtruncasse dicantur (e). Spondere certe non ausim, nihil hyperbolici in his latere narratiunculis; verum tamen est, quod dum peritissimi Musici modo molli-ter psallunt, modo rursus argute & celeriter citharam pulsan, contrariis his atque iterum iterum-que variatis modis adfectus oppositi perquam librentur; qua mutatione homines attenti ita fatigantur, ut eo sese tandem abripi patiantur, quo Musica vel dulcedine sua vel vehementia eos abducit (f).

§. XI.

(d) Vid. STANLEJI *Libr. cit.* p. 739. (e) Vid. SAXON. GRAMMAT. *Libr. XII. p. m. 226.* (f) Confr. omnino *Observations Curieuses sur toutes les parties de la Physique Tom. III. p. m. 270.*

§. XI.

Cum ad felicitatem civitatis nihil æque conferrat, quam si cives bene fuerint morati; omnes ferme Legislatores in eo industriam suam collocarunt, ut morum culturam inter cives promoverent, optima censentes adminicula, quæ huic fini obtinendo inservirent. Cumque Musica in re tanti momenti haud exiguum præstet usum, ceu affatim vidimus, disciplinam quoque istam civitate donarunt; ut populi sic haberent, quo mitescerent & ad humanitatem invitarentur (a). Quid? Quod PLATO arctum adeo inter constitutionem reipublicæ & formam Musicæ intercedere vinculum statuerit, ut hæc mutari non posset, quin hinc augurari liceret, illam quoq; suas subisse vices (b). In quo nec alii veterum ab ipso dissenferunt (c). Quamobrem AMPHION, si Poëtis fidem habeamus, suavissimo concentu, cujus peritissimus fuit, Thebanos ad societatis invitavit de-

C

licias

(a) Vid. de MONTESQUIEU *l'Esprit des Loix* Tom. I. p. m. 68. Fuerunt tamen antiquissimis temporibus nonnulli, qui Musicam, ceu disciplinam perniciosam, quippe quæ hominum emolliret animos, rejecerunt; sicut de *Aegyptiis* perhibet DIODOR. SICUL. *Bibl. Hist. Lib. I. Cap. LXXXI*. PHILIPPUS quoque, Macedonum Rex, ALEXANDRUM, in convivio scienter canentem, graviter his verbis reprehendit: *Nonne Te pudebat, tam bene canere*, Vid. PLUTARCH. *in vita Periclis*. De antiquis autem Gothis constat, quod Musicam, præcipue vero cantilenas, quæ Heroum laudes continebant, impense amaverint, citharædos vero, aliosque Musicos ceteris hominibus longe viliores censuerint, vid. *Wesig. L. Drâpm. B. C. 7.* (b) *Lib. IV. de legibus*, (c) Vid. PFEIFFER *Libr. cit. p. m. 436.*

licias & a feritate ad placidos deduxit mores (d). Plurimum vero ad rhombum in præfenti facit negotio, quod Musica, ut docet acutissimus POLYBIUS, necessaria fuerit in asperitate morum Arcadum, qui regionem, five cælum five solum spectemus, valde duram habitarunt, mitiganda: in robur sententiæ suæ adjiciens, quod cives Urbis Cynetæ, qui Musicam penitus neglexerant, ceteros Grajos immanitate superaverint, & quod nulla ferme civitas reperiatur, quæ tot tamque horrendis scatuerit vitiis, quam hæc ipsa (e).

§. XII.

Quamvis vero Musicæ tanta sit vis, ut hujus lenociniis non solum homines, verum etiam bruta quædam animantia (a) admodum capiantur; docet tamen experientia, quod in singulas nationes parem influxum non habeant modulamina, sed quosdam populos vehementer adficiant, aliis svaveloquia hæc parum curantibus & tantum non fastidientibus. Ponamus Italum scenæ interesse; videbimus, quomodo partim Musices dulcedine, partim personarum gestibus adeo commoveatur, ut adfectus ita excitati, & vel gaudium vel tristitiam indicantes, modum fere excedant. Si autem hi Musici, Comædi atque Mimæ artium suarum elegantiam maxima, qua fieri possit, industria in septemtrionalibus oris ostendent; quidam nostrum, qui, exquisitum scilicet gustum

(d) Cfr. HORAT. in arte Poët v. 394. seq. (e) Vid. MONTESQUIEU lib. & Tom. cit. p. 68, 69. (a) Vid. JOBI XXXIX: 28. Cui adde *Observations Curieuses &c. Tom. III, p. m. 275, 276.*

Aut probaturi, molliem gentium meridionalium imitantur, lussibus his se adeo commotos simulabunt, ut se ipsos vix comprehendant: alii sonorum suavitate & gestuum aptitudine commovebuntur quidem, sed ita tamen, ut justam dignitatem atque constantiam semper retineant; ceteri denique his artibus vix magis adficiuntur, quam veteres Galli, qui cum illis, Roma occupata, statua Bubulci affabre admodum elaborata non sine ingenti admiratione monstrabatur, & ipsorum poscebatur sententia, frigide responderunt: *Nihil hanc curamus, ne quidem si bubulcus vivus nobis donaretur.* Causa vero tam diversorum effectuum, tripudii scilicet unius & tranquillitatis alterius procul dubio ex diversa corporum constitutione, & hæc rursus ex varia cæli solique natalis indole est petenda. Sicut enim Italus laxa gaudet corporis compage, ita levissimis quoque motibus adficitur, dum nos contra firmis ac robustis corporibus præditi, levioribus mutationibus, quas blanda producit Musica, minus commovemur, nec ad quamlibet cantilenam profunde ingemiscimus (b). Veram autem hanc esse causam phenomenorum modo memoratorum vel eorum probant exempla, qui dum integra fruuntur valetudine, Musica placide commoventur, morbis vero debiles facti hac arte ita adficiuntur, ut membra tremores chordarum soniferarum imitari ferme videantur.

§. XIII.

Ante vero quam dissertationi huic finem imponimus, sententiam nostram de ardua illa questione: an Veterum Musica animis movendis aptior fuerit, quam recentior? paucis exponemus. Sicut plerique antiquis indulgenter nimis favent, ita etiam hos solos nobilis atque gravis Musicæ magistros fuisse, iterum iterumque crepare solent. Ubi nunc, inquirunt, Asclepiades, qui seditiones cantu inhibuit? Ubi Da-

mon

(b) Vid. de MONTESQUIEU Lib. cit. Tom. II, p. m. 68.

mon, qui petulantiam juventutis modorum gravitate perdomuit? Ubi Thales Cretensis, qui organica suavitate morbos & pestilentiam fugavit? At noster, pergunt, & cantus & conatus insidias quasdam auribus facit, quas demulcet, nec animum valde capit. Vera ne, an ficta quadam sint, quæ de antiquis Musicis magnifice nonnulli prædicant, jam non disquirimus. Enimvero cum Veterum musica temporum injuria pridem perierint, nec artis illius specimen quoddam amplius superfit, veterum merita in hanc disciplinam cum recentiorum conferri nequeunt, nec proinde discerni potest, quibus palma solertiæ sit tribuenda. Laudatur veterum Musica, & forte non immerito, ob simplicitatem & masculam indolem; verum cum theoria Musices multo magis jam sit exculsa, quam olim, nullam subesse rationem video, quin Musica suæ parem addere gravitatem recentiores queant. Immo quod addiderint, fatis superque probant egregia CARELLI, GEMINIANI, CALDARÆ, MARCELLONIS, BONONCINI, HANDELLI, aliorumque opera. Nec tamen dissimulandum, quod multi nunc Musici non id agant, ut animos auditorum capiant, flectantque, quam potius, ut Musica eorum subtilitate sua, quam oppido pauci adsequuntur, teretibus tantum probetur auribus. Optandum denique foret, ne in nostra quadraret tempora, quod Musicis objicit gravissimus quidam Auctor: Il n'est plus question de l'expression, de la grace, de l'énergie & de la dignité de la Musique. On ne va plus en admirer la composition, mais seulement les gentilleses de celui qui l'exécute. Pourvu qu'il ait un gosier extraordinaire, ou un légèreté & une vitesse singulières dans la main, il est assuré des suffrages de notre ignorante approbation (a) Sed

Claudite jam rivos, pueri, sat prata biberunt (b).

(a) Vid, *Les Mœurs Angloises* par Mr. BROWN p. m. 36.

(b) VIRGIL. Ecl. III, v. 113.

